

1. สถานการณ์ภายในประเทศ

1.1 การผลิต

● ปี 2563 ผลผลิตปลานิลเบื้องต้น 205,971 ตัน ลดลง 3.7% เมื่อเทียบกับปี 2562 ซึ่งมีผลผลิต 213,872 ตัน สำหรับปี 2564 คาดว่ามีผลผลิต 210,419 ตัน เพิ่มขึ้น 2.2% เนื่องจากมีปริมาณน้ำเพียงพอสำหรับการเลี้ยง ประกอบกับราคาปลานิลปรับตัวสูงขึ้นเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรกลับมาทำการเลี้ยงใหม่ อีกทั้งเกษตรกรเริ่มมีการขยายช่องทางการจำหน่ายผลผลิตโดยขายผ่านตลาดออนไลน์มากขึ้น

● สิ้นสุด ธ.ค. 2563 มีฟาร์มปลานิลที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP จำนวน 2,799 ฟาร์ม และฟาร์มที่ได้มาตรฐาน SL (Safety level) จำนวน 27,069 ฟาร์ม คิดเป็น 9.9% ของจำนวนฟาร์มปลานิลทั้งหมด (301,772 ฟาร์ม) (กองพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าประมงและหลักฐานเพื่อการสืบค้น, กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด, กลุ่มสถิติการประมง)

1.2 ราคา

● ธ.ค. 2563 ราคาปลานิลที่เกษตรกรได้รับ ภาคกลาง ขนาดใหญ่ 44.45 บาท/กก. ขนาดกลาง 33.75 บาท/กก. และขนาดเล็ก 23.12 บาท/กก. โดยขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ปรับตัวเพิ่มขึ้น 0.1% และ 1.4% ขณะที่ขนาดกลางไม่เปลี่ยนแปลง เมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)

● ธ.ค. 2563 ราคาขายส่ง ขนาดใหญ่ 60.00 บาท/กก. ขนาดกลาง 42.50 บาท/กก. และขนาดเล็ก 35.00 บาท/กก. โดยขนาดใหญ่ปรับตัวเพิ่มขึ้น 1.5% ขณะที่ขนาดกลาง และขนาดเล็กไม่มีการเปลี่ยนแปลง เมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมา (ตลาดไท)

● ธ.ค. 2563 ราคาขายปลีก ณ ตลาดกรุงเทพฯ ขนาดใหญ่ 72.80 บาท/กก. และขนาดกลาง 66.39 บาท/กก. โดยทุกขนาดปรับตัวเพิ่มขึ้น 0.1% และ 0.2% เมื่อเทียบกับเดือนที่ผ่านมา (กระทรวงพาณิชย์)

1.3 การค้าต่างประเทศ

● การส่งออก

- ธ.ค. 2563 ไทยส่งออกปลานิลและผลิตภัณฑ์ 384.1 ตัน มูลค่า 12.8 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น 1.0% และ 3.2% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับเดือนก่อน

- ม.ค.-ธ.ค. 2563 ไทยส่งออกปลานิลและผลิตภัณฑ์ 5,572.9 ตัน มูลค่า 194.9 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปีก่อน ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง 42.6% และ 42.7% ตามลำดับ โดยมีสัดส่วนมูลค่าการส่งออกแยกตามผลิตภัณฑ์ คือ ปลาทั้งตัวแช่แข็ง 67.3% ปลาสดแช่เย็น 19.4% เนื้อปลาแช่แข็ง 6.9% ปลามีชีวิต 6.3% และเนื้อปลาแช่เย็น 0.1% ตลาดหลัก คือ กลุ่มตะวันออกกลาง 31.5% กลุ่มอาเซียน 26.1% สหรัฐอเมริกา 20.0% กลุ่มสหภาพยุโรป 11.6% อังกฤษ 3.9% และอื่นๆ 6.9%

● การนำเข้า

- ธ.ค. 2563 ไทยนำเข้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ 61.5 ตัน มูลค่า 7.2 ล้านบาท ทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น 31.4% และ 38.5% ตามลำดับ เมื่อเทียบกับเดือนก่อน

- ม.ค.-ธ.ค. 2563 ไทยนำเข้าปลานิลและผลิตภัณฑ์ 976.5 ตัน มูลค่า 95.3 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปีก่อน ทั้งปริมาณและมูลค่าลดลง 24.7% และ 21.4% ตามลำดับ ซึ่งมีรูปแบบนำเข้าเป็นเนื้อปลานิลแช่แข็ง 81.6% และปลาทั้งตัวแช่แข็ง 18.4% ส่วนใหญ่นำเข้าจากกลุ่มอาเซียน 46.2% จีน 41.1% ไต้หวัน 12.6% และเม็กซิโก 0.1%

ปริมาณและมูลค่าการส่งออกและนำเข้า

(ปริมาณ: ตัน, มูลค่า: ล้านบาท)

เดือน/ปี	การส่งออก		การนำเข้า	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ธ.ค. 63	384.1	12.8	61.5	7.2
พ.ย. 63	380.3	12.4	46.8	5.2
ธ.ค. 62	604.7	17.8	105.4	9.9
%Δ ธ.ค./พ.ย. 63	1.0%	3.2%	31.4%	38.5%
%Δ ธ.ค.63/62	-36.5%	-28.1%	-41.7%	-27.3%

2. สถานการณ์ต่างประเทศ

● คาดว่าผลผลิตปลานิลโลกในปี 2563 อยู่ที่ 6.87 ล้านตัน จำแนกเป็นผลผลิตในกลุ่มประเทศเอเชียสูงสุด 4.55 ล้านตัน กลุ่มตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือ 1.37 ล้านตัน และกลุ่มลาตินอเมริกา 0.95 ล้านตัน ทั้งนี้ประเทศจีนเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ของโลก ผลผลิตอยู่ที่ 1.7 ล้านตัน ลดลง 3% เมื่อเทียบกับปีก่อน เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านแรงงานจากการแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 รวมทั้งภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศซบเซา (GLOBEFISH HIGHLIGHTS 4th issue 2020)

● สหรัฐฯ เป็นผู้นำเข้าปลานิลรายใหญ่ของโลก เดือน ม.ค.-พ.ย. 2563 สหรัฐฯ นำเข้าปริมาณ 174,182.4 ตัน มูลค่า 554.1 ล้านบาท เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อนทั้งปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้น 12.5% และ 3.4% ตามลำดับ โดยนำเข้าในรูปแบบเนื้อปลาฟิลเลตแช่แข็ง 63.41% เนื้อปลาฟิลเลตแช่เย็น 21.45% ปลานิลแช่แข็ง 12.03% ปลานิลแช่เย็น 3.10% และเนื้อปลาสดแช่เย็น 0.01%

การนำเข้าผลิตภัณฑ์ปลานิลของสหรัฐอเมริกา ปี 2563 (ม.ค.-พ.ย.)

(ปริมาณ: ตัน, มูลค่า: ล้านบาท, อัตราการเปลี่ยนแปลง: ร้อยละ)

Products	2562 (ม.ค.-พ.ย.)		2563 (ม.ค.-พ.ย.)		อัตราการเปลี่ยนแปลง (%)	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
1. Tilapia Fillet Frozen	95,257.6	351.7	107,167.0	351.3	12.5	-0.1
2. Tilapia Fillet Fresh	18,451.7	111.5	20,443.0	118.9	10.8	6.6
3. Tilapia Frozen	39,525.6	67.1	42,236.0	66.7	6.9	-0.6
4. Tilapia Fresh	1,592.0	5.6	4,336.4	17.2	172.4	204.9
5. Tilapia Meat Fresh	16.3	0.03	6.6	0.01	-59.6	-53.4
Total	154,843.2	535.9	174,182.4	554.1	12.5	3.4

ลำดับที่	1. Tilapia Fillet Frozen		2. Tilapia Fillet Fresh		3. Tilapia Frozen		4. Tilapia Fresh		5. Tilapia Meat Fresh	
	ประเทศ	สัดส่วนมูลค่า	ประเทศ	สัดส่วนมูลค่า	ประเทศ	สัดส่วนมูลค่า	ประเทศ	สัดส่วนมูลค่า	ประเทศ	สัดส่วนมูลค่า
1	จีน	50.02	โคลัมเบีย	8.04	จีน	6.57	โคลัมเบีย	2.81	ไต้หวัน	0.01
2	อินโดนีเซีย	7.69	ฮอนดูรัส	6.74	ไต้หวัน	4.59	ฮอนดูรัส	0.14		
3	ฮอนดูรัส	1.85	คอสตาริกา	3.29	เวียดนาม	0.35	เอกวาดอร์	0.07		
4	เม็กซิโก	1.82	เม็กซิโก	2.18	โคลัมเบีย	0.19	เม็กซิโก	0.04		
5	ไต้หวัน	0.89	บราซิล	0.63	ไทย	0.19	คอสตาริกา	0.02		
6	เปรู	0.42	อื่นๆ	0.57	อื่นๆ	0.14	อื่นๆ	0.02		
7	อื่นๆ	0.72								
รวม		63.41		21.45		12.03		3.10		0.01

ที่มา: www.st.nmfs.noaa.gov

3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

3.1 ปัญหาอุปสรรค

● เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นรายย่อย ขาดแคลนเงินทุน จึงยังคงมีการเลี้ยงรูปแบบเดิม และขาดทักษะในการแปรรูปและการตลาด ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ต่ำ

● การรวมกลุ่มของเกษตรกรยังไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการต่อรองเรื่องราคาจำหน่ายผลผลิต เนื่องจากขาดทักษะการจัดการด้านการตลาดในเชิงธุรกิจที่ต้องบริหารการผลิตให้ได้ปริมาณและคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ

● การผลิตยังขาดระบบบริหารจัดการที่ดีตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี (GAP) ตั้งแต่วางเพาะฟัก การอนุบาล ตลอดจนถึงกระบวนการเลี้ยงปลานิล

● ผลกระทบจากการแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ระลอกใหม่คาดว่าจะกระทบภาคปลานิลภายในประเทศ และการส่งออกปลานิลจะยิ่งลดลงมากกว่าเดิม เนื่องจากประเทศผู้นำเข้าหลักจะมีมาตรการต่างๆ ในการป้องกันการแพร่เชื้อไวรัสโควิด-19

3.2 ข้อเสนอแนะ

● จัดทำโครงการพัฒนาเกษตรกรเข้าสู่ Smart Farmer เพื่อพัฒนาศักยภาพทั้งด้านการผลิต การแปรรูป การตลาด และการเป็นผู้ประกอบการรายย่อยในอาชีพด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

● จัดทำโครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (ปลานิล) 2564 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ยกระดับมาตรฐานฟาร์มให้ได้ GAP เพิ่มขึ้น ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของ

ตลาด รวมถึงเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลผลิต

- ภาครัฐเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าให้กับเกษตรกร โดยการจัดทำระบบสั่งจองสินค้าสัตว์น้ำออนไลน์ ภายใต้ชื่อ “Fisheries Shop” รวมทั้งจัดหาสถานที่จำหน่าย และส่งเสริมให้เกษตรกรจำหน่ายสินค้าผ่านตลาดออนไลน์

กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง กลุ่มเศรษฐกิจการประมง

ผู้จัดทำรายงาน : เกวลิน หนูฤทธิ์ โทร. 0 2561 3353